

Brussel, 25.11.2021
COM(2021) 720 final

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

Kapitaalmarktenunie – Resultaten één jaar na het actieplan

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

Kapitaalmarktenunie – Resultaten één jaar na het actieplan

Inleiding

Kapitaalmarkten spelen een sleutelrol bij het verstrekken van financiering aan ondernemingen uit de EU die daarmee investeren en uitbreiden. Het belang daarvan is ook duidelijk nu de Europese economie geleidelijk herstelt na de COVID-19-crisis. Toch blijven de kapitaalmarkten van de EU versnipperd, hetgeen ondernemingen hindert om kapitaal te kunnen aantrekken in de hele Unie. Een geïntegreerde EU-kapitaalmarkt zou aanzienlijk bijdragen tot gestaag herstel, duurzame groei en een kostenefficiënte groene en digitale transitie.

De kapitaalmarktenunie (KMU) biedt een kans om de versnippering van de markt in de EU aan te pakken. Daarom moet de verdere uitvoering van het KMU-actieplan 2020¹ een belangrijke beleidsprioriteit van de EU blijven. Voorzitter Von der Leyen heeft in haar intentieverklaring van september 2021 dan ook beklemtoond dat het actieplan voor de kapitaalmarktenunie van 2020 moet worden uitgevoerd en dat het werkprogramma van de Commissie om die reden moet worden toegespitst op volledig ontwikkelde en geïntegreerde Europese kapitaalmarkten.

Eén jaar na de goedkeuring van het KMU-actieplan 2020 komt de Europese Commissie haar verbintenissen na en legt zij een reeks van vier wetgevingsvoorstellen op tafel. Al deze voorstellen moeten bijdragen tot de verwezenlijking van de KMU-doelstellingen. Verder wordt vooruitgang geboekt met andere KMU-acties, waardoor de weg wordt geëffend voor verdere ambitieuze resultaten in 2022.

1. Nog sterkere argumenten voor de KMU

1.1. Het politieke belang van de KMU

Economische groei na COVID. Het herstel van de economie na de COVID-19-crisis is voor de EU een onmiddellijke prioriteit. Terwijl de economische productie in 2020 met 6,3 % is gedaald, zal deze zich naar verwachting sneller herstellen dan eerder werd verwacht, met groeipercentages van 5,0 % dit jaar en 4,3 % in 2022². Dankzij doeltreffende strategieën voor de indamming van het virus en aanzienlijke vooruitgang op het gebied van vaccinatie hebben de lidstaten hun economie geleidelijk kunnen heropenen³. Ook al zal het herstel in aanzienlijke mate geschraagd worden door de herstel-en veerkrachtfaciliteit (RRF) via structurele hervormingen⁴ en publiek gefinancierde investeringsprojecten, toch zullen sterke en goed geïntegreerde kapitaalmarkten van essentieel belang zijn voor de ondersteuning van de toekomstige economische groei.

¹ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, Een kapitaalmarktenunie ten dienste van mensen en ondernemingen – Een nieuw actieplan (COM(2020) 590 final van 24.9.2020).

² Europese Commissie, European Economic Forecast, najaar 2021.

³ COVID-19 is echter nog niet uitgebannen, zoals blijkt uit de recente toename van de besmettingen.

In dit verband blijft de Europese Commissie via het instrument voor technische ondersteuning⁴ de lidstaten technische ondersteuning bieden om hervormingen op te stellen en uit te voeren, onder meer om de kapitaalmarkten verder te ontwikkelen.

Een groene KMU. Particuliere financiering is essentieel voor de groene transitie. Als onderdeel van de Europese Green Deal heeft de EU zichzelf de juridisch bindende doelstelling opgelegd om tegen 2050 het eerste klimaatneutrale continent te worden⁵. Zij wil ook haar weerbaarheid ten aanzien van klimaatverandering versterken alsmede het verlies aan biodiversiteit en de ruimere teloorgang van het milieu omkeren. Dankzij de strategie van de Commissie voor de financiering van de overgang naar een duurzame economie⁶ is de EU een wereldleider in de ontwikkeling van groene kapitaalmarkten waarmee particuliere investeringen worden gemobiliseerd voor haar ambitieuze klimaat- en milieudoelstellingen. Vandaag is de EU, met ongeveer 50 % van alle uitgiftes van groene obligaties in 2020, dé plaats van keuze waar deze obligaties worden uitgegeven⁷. Voorts was bijna de helft van de wereldwijd uitgegeven groene obligaties in 2020 in euro uitgedrukt⁸, waardoor de euro de leidende mondiale valuta voor groene financiering is geworden. De markt voor groene obligaties van de EU zal waarschijnlijk verder worden gestimuleerd door de doelstelling van de Commissie om tegen eind 2026 tot 30 % van de middelen van NextGenerationEU, goed voor 240 miljard EUR, te mobiliseren voor de uitgifte van groene obligaties. Het leiderschap van de EU op dit gebied biedt een unieke kans om een werkelijk geïntegreerde groene kapitaalmarkt – een groene KMU – op te bouwen waarmee een sterkere impuls kan worden gegeven aan de integratie van de kapitaalmarkten van de EU in ruimere zin. Om een groene KMU te laten groeien en bloeien, moet echter worden opgetreden tegen de structurele belemmeringen die voor verdere versnippering van de kapitaalmarkten langs nationale grenzen blijven zorgen en de KMU in het algemeen in de weg staan.

De digitale transitie. De EU heeft zich ook ambitieuze doelstellingen gesteld voor de digitalisering van haar economie. Deze digitale transformatie vereist aanzienlijke particuliere investeringen. Een grote, geïntegreerde en efficiënte kapitaalmarkt – de KMU – is essentieel om deze investering te genereren. Tegelijkertijd hebben nieuwe technologieën het potentieel om de integratie van kapitaalmarkten te ondersteunen, de verstrekking van financiële diensten te verbeteren en efficiënter te maken ten behoeve van ondernemingen en burgers. De digitalisering heeft al geleid tot nieuwe bedrijfsmodellen, waaronder die voor retailbeleggers, waarbij de distributie van financiële instrumenten via intermediairs zoals banken wordt aangevuld met directere toegang via gespecialiseerde platforms of bedrijven voor financiële technologie (FinTechs).

Open strategische autonomie. Een sterk, concurrerend en geïntegreerd financieel stelsel vormt de ruggengraat van een robuuste en levendige economie. Toch worden hiermee niet alleen gevestigde ondernemingen gefinancierd. Het stelsel is ook onontbeerlijk om ondernemingen van morgen, EU-unicorns en start-ups te financieren die actief zijn op gebieden van groot strategisch belang voor de EU, zoals kwantumengineering, halfgeleiders, waterstofenergie, farmaceutische en biotechnologische industrieën en artificiële intelligentie. De EU-kapitaalmarkten blijven open staan voor de mondiale financiële markten. Toch zijn diepe en liquide kapitaalmarkten, ondersteund door concurrerende en kostenefficiënte marktinfrastructuren, zoals centrale tegenpartijen, van cruciaal belang om tegen te gaan dat de EU voor kritieke financiële diensten overmatig afhankelijk wordt van aanbieders uit derde landen. De KMU, samen met de bankenunie, zal de open strategische autonomie en de mondiale economische rol van de EU versterken en het vertrouwen in de euro verhogen⁹.

⁵ Verordening (EU) 2021/1119 van het Europees Parlement en de Raad van 30 juni 2021 tot vaststelling van een kader voor de verwezenlijking van klimaatneutraliteit en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 401/2009 en Verordening (EU) 2018/1999 (“Europese klimaatwet”) (PB L 243 van 9.7.2021, blz. 1).

⁶ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio’s, Strategie voor de financiering van de transitie naar een duurzame economie (COM(2021) 390 final van 6.7.2021).

⁷ Effectbeoordeling ter ondersteuning van het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende Europese groene obligaties, SWD(2021) 181 van 6.7.2021.

⁸ European Financial Stability and Integration Review (EFSIR) 2021, SWD (2021) 113 van 25.5.2021.

⁹ Het Europese economisch-financieel bestel: openheid, kracht en veerkracht stimuleren (COM(2021) 32 final van 19.1.2021).

1.2. Doelstellingen van de KMU

In het KMU-actieplan van 2020 zijn drie kerndoelstellingen voor de KMU vastgesteld om ondernemingen en burgers in de hele EU tastbare voordelen te verschaffen.

Doelstelling 1: financiering toegankelijker te maken voor ondernemingen uit de EU

De kapitaalmarktenunie is nodig om ondernemingen in de EU meer gediversifieerde financieringsmogelijkheden te bieden en hun overmatige afhankelijkheid van financiering via banken te verminderen. Deze doelstelling is sinds 2020 belangrijker geworden, aangezien ondernemingen uit de COVID-19-crisis komen en behoefte hebben aan meer kapitaal, met name eigen vermogen. Door te zorgen voor meer geïntegreerde en ontwikkelde kapitaalmarkten biedt de kapitaalmarktenunie ondernemingen mogelijkheden om rechtstreeks toegang te krijgen tot grotere en meer liquide pools van fondsen van beleggers.

Doelstelling 2: de EU nog veiliger maken als locatie waar mensen kunnen sparen en beleggen op lange termijn

Spaarders moeten kunnen beleggen in financiële producten die het meest geschikt zijn voor hun beleggings- en risicovoorkeuren, waaronder, voor een groeiend aantal spaarders, producten met ecologische, sociale en governancekenmerken (ESG). Veel spaarders gebruiken de kapitaalmarkten echter niet omdat zij de markten wantrouwen of niet op de hoogte zijn van de beschikbare mogelijkheden, waardoor de potentiële stroom van kapitaalmarktfinanciering naar ondernemingen wordt beperkt. Het is daarom van essentieel belang retailbeleggers de uitrusting te geven om van deze mogelijkheden gebruik te maken, en hun tegelijkertijd het juiste beschermingsniveau te bieden. Het doel van de komende strategie voor retailbeleggingen, die naar verwachting in 2022 zal worden goedgekeurd, is de belangen van kleine beleggers centraal te stellen.

Doelstelling 3: de nationale kapitaalmarkten integreren tot een echte eengemaakte markt

Het concurrentievermogen van de EU in de wereld wordt verzwakt door de versnippering van haar kapitaalmarkten. De KMU-acties zijn erop gericht belemmeringen voor grensoverschrijdende investeringen, waaronder diepgewortelde obstakels zoals uiteenlopende en inefficiënte insolventiekaders of fiscale regelingen voor bronbelasting, weg te nemen en EU-brede paspoorten voor het aanbieden van diensten te versterken. Op hun beurt zullen ondernemingen daarmee worden geholpen om grotere kapitaalpools aan te boren van institutionele en retailbeleggers in de hele EU.

2. Het pakket wetgevingsmaatregelen van vandaag – de KMU 1 jaar later

Met deze doelstellingen voor ogen vormen de vandaag goedgekeurde wetgevingsvoorstellen een belangrijke stap in de uitvoering van het KMU-actieplan 2020 van de Commissie. De voorstellen behandelen problemen in een breed gamma van kapitaalmarktdiensten en dragen bij tot de verwezenlijking van de kerndoelstellingen van de kapitaalmarktenunie.

2.1. Een centraal Europees toegangspunt (ESAP) om meer financiering en zakelijke kansen voor ondernemingen te creëren

Momenteel is financiële en duurzaamheidsgerelateerde informatie over ondernemingen en financiële producten verspreid over de lidstaten, in een groot aantal toegangspunten, in verschillende talen en in verschillende digitale formaten. Deze versnippering vormt een belemmering voor met name grensoverschrijdende investeringen.

De Commissie dient een verordening in voor de instelling van een centraal Europees toegangspunt (ESAP), dat door de Europese Autoriteit voor effecten en markten (ESMA) zal worden opgericht¹⁰. **Het ESAP zal een gemeenschappelijke bron zijn van kosteloze¹¹ openbare informatie** over EU-ondernemingen en beleggingsproducten, ongeacht waar zij in de EU gevestigd of opgericht zijn. Een gefaseerde aanpak zal ervoor zorgen dat het ESAP vanaf 2024 operationeel wordt.

Het ESAP zal investeringskansen zichtbaarder maken voor zowel EU- als internationale investeerders. Hierdoor zal de financiering beter toegankelijk worden voor EU-ondernemingen en vooral voor kleinere ondernemingen en ondernemingen die in kleinere kapitaalmarkten zijn gevestigd. Het zal investeerders tijd en middelen besparen om informatie te vinden, wat bijdraagt tot de verwezenlijking van de KMU-doelstelling om het voor burgers gemakkelijker en veiliger te maken om te investeren. Het ESAP zal ook ondernemers ten goede komen omdat het hun een instrument zal bieden om te speuren naar zakelijke kansen in de hele EU.

Het ESAP is ook een hoeksteen van de strategie voor digitale financiering¹². Mettertijd moet het ESAP een uniek toegangspunt worden voor financiële en duurzaamheidsgerelateerde informatie en productgegevens van ondernemingen, waarbij de versnippering van gegevens langs nationale grenzen wordt tegengegaan en een beter digitaal gebruik en hergebruik van informatie mogelijk wordt gemaakt.

Belangrijk is dat **het ESAP ook een groot potentieel heeft om de groene transitie te stimuleren.** Door vlottere, gecentraliseerde toegang te verstrekken tot ESG-gegevens van EU-ondernemingen en informatie over financiële ESG-producten zal het ESAP de groeiende vraag van economische en maatschappelijke actoren naar informatie over duurzaamheid opvangen en zo bijdragen tot een eerlijke transitie naar duurzaamheid.

2.2. Bevordering van langetermijninvesteringen via Europese langetermijnbeleggingsinstellingen (ELTIF's)¹³

Europese langetermijnbeleggingsinstellingen (ELTIF's) zijn bedoeld om langetermijnfinanciering te kanaliseren naar beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) en infrastructuurprojecten voor de lange termijn in een breed scala van sectoren, zoals meer energie-efficiënte vervoersinfrastructuur, opwekking van groene energie, schone technologische innovatie en sociale infrastructuurprojecten. Daartoe moet het volledige potentieel van de ELTIF's worden benut. Momenteel blijft het aantal ELTIF's gering: in oktober 2021 waren in vier lidstaten slechts ongeveer 57 vergunningen verleend. Over het algemeen zijn marktdeelnemers van mening dat de bestaande regels inzake vergunningverlening, beleggingsbeleid, bedrijfsomstandigheden en verhandeling van ELTIF's niet voldoende zijn

¹⁰ De verordening tot instelling van het ESAP gaat vergezeld van een richtlijn en een verordening, waarin in de desbetreffende EU-wetgeving wordt aangegeven welke informatie in het ESAP toegankelijk moet worden gemaakt, alsook bepaalde kenmerken van die informatie worden omschreven wat het formaat ervan betreft.

¹¹ De ESMA kan bijkomende diensten aanbieden tegen een vergoeding.

¹² Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, de Europese Centrale Bank, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over een EU-strategie voor het digitale geldwezen (COM(2020) 591 final van 24.9.2020).

¹³ Verordening (EU) 2015/760 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2015 betreffende Europese langetermijnbeleggingsinstellingen (PB L 123 van 19.5.2015, blz. 98).

aangepast voor langetermijninvesteringen. In combinatie met de toetredingsdrempels voor retailbeleggers maakt dit de ELTIF's minder aantrekkelijk voor fondsbeheerders en beleggers.

Met de voorgestelde wijzigingen van het ELTIF-kader zullen deze aantrekkelijker worden. Hiermee zal de rol van ELTIF's als bijkomende financieringsbron voor de reële economie worden versterkt en zal het mogelijk zijn langetermijnspaargelden beter te laten doorstromen naar langetermijninvesteringprojecten. Zodra de herziene regels zijn vastgesteld, zal een uitgebreidere reeks activa in aanmerking komen voor belegging in ELTIF's en zullen ELTIF-beheerders extra flexibiliteit krijgen om ELTIF's op te zetten, te exploiteren en te verhandelen. Ook zullen ELTIF's aantrekkelijker worden doordat sommige vereisten voor ELTIF's die uitsluitend aan professionele beleggers worden aangeboden, minder streng worden. In overeenstemming met de doelstelling van de kapitaalmarktenunie om retailbeleggers een grotere rol toe te bedelen zullen de voorgestelde wijzigingen ook een aantal drempels wegnemen die voor retailbeleggers de toegang tot ELTIF's belemmeren en hen tegelijkertijd blijven beschermen.

De herziene regels zullen ertoe bijdragen een meer geïntegreerde kapitaalmarktenunie tot stand te brengen, waardoor de economie van de EU concurrerender en veerkrachtiger wordt. Doordat langetermijninvesteringen worden gemobiliseerd die nodig zijn voor groene en energie-infrastructuurprojecten, zullen zij ook ondersteuning bieden aan de Europese Green Deal en de Europese energie-unie. ELTIF's bevinden zich ook in een goede positie om technologische innovatie te financieren en de digitale transitie te ondersteunen. Waar de EU met demografische uitdagingen wordt geconfronteerd, kunnen ELTIF's verder bijdragen aan de financiering van sociale infrastructuurprojecten zoals ziekenhuizen of sociale woningen.

2.3. Meer gediversifieerde financiering voor ondernemingen met de herziening van de richtlijn inzake beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen (AIFMD)¹⁴

Steeds meer investeringen worden verricht via financiële intermediairs op de kapitaalmarkten. Met name alternatieve beleggingsfondsen (abi's) spelen een steeds grotere rol bij financiële intermediatie. Sinds de richtlijn inzake beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen in 2011 is aangenomen, heeft zij ondersteuning geboden om een efficiënte interne markt voor alternatieve beleggingsfondsen tot stand te brengen en bestaat in de EU een sterk regelgevings- en toezichtkader voor hun beheerders.

De Commissie stelt gerichte wijzigingen van het abi-beheerderskader voor om de markt van abi's nog efficiënter te maken en beter te integreren. Met de wijzigingen zal het – door het regelgevingskader te harmoniseren voor fondsen die leningen verstrekken aan EU-ondernemingen – gemakkelijker worden om toegang tot financiering te krijgen. Fondsen die leningen verstrekken, bieden financiering aan EU-ondernemingen als levensvatbaar alternatief voor bankleningen, met name wanneer traditionele kredietverstrekkers zich in gespannen marktomstandigheden terugtrekken. Deze fondsen functioneren volgens een reeks uiteenlopende nationale regels. Dat leidt tot versplintering van de interne markt en beperking van de concurrentie tussen marktdeelnemers. Door de uitbreiding van het gamma aan financieringsmogelijkheden voor ondernemingen zullen de nieuwe regels hen in staat stellen te groeien, innovatie te financieren en hun groene en digitale doelstellingen onder alle marktomstandigheden te verwezenlijken.

¹⁴ Richtlijn 2011/61/EU van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2011 inzake beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen en tot wijziging van de Richtlijnen 2003/41/EG en 2009/65/EG en van de Verordeningen (EG) nr. 1060/2009 en (EU) nr. 1095/2010 (PB L 174 van 1.7.2011, blz. 1).

De herziene regels zullen beleggers ook een betere bescherming bieden. Ten eerste zullen hun belangen beter worden beschermd door ervoor te zorgen dat fondsbeheerders die hun taken aan derden delegeren, dezelfde hoge normen naleven die in de hele EU gelden. Het voorstel verduidelijkt de bestaande regels en draagt bij tot de convergentie van het toezicht, maar erkent ook dat het door middel van delegatie mogelijk is beleggingsportefeuilles efficiënt te beheren en de nodige deskundigheid te verkrijgen in een bepaalde geografische markt of activaklasse. De regels zullen aldus bijdragen tot het wereldwijde succes van de Europese sector van beleggingsfondsen. Ten tweede zullen beheerders van open-end-abi's of instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's) door de gewijzigde regels ertoe aangezet worden correct gebruik te maken van geharmoniseerde instrumenten voor liquiditeitsbeheer: het zal voor hen een hulp zijn om liquiditeitsrisico's doeltreffend te beheren teneinde de waarde van beleggingen veilig te stellen in gespannen marktomstandigheden. Dit moet het vertrouwen van beleggers in deze beleggingsvehikels versterken en retailbeleggers meer aanzetten tot beleggen.

2.4. Meer markttransparantie door herziening van de verordening markten in financiële instrumenten (MiFIR)^{15 16}

Efficiënte marktinfrastructuren vormen de ruggengraat van een goed functionerende interne markt voor kapitaal. De verordening betreffende markten in financiële instrumenten (MiFIR) regelt hoe het verrichten van transacties in de EU in zijn werk gaat. MiFIR is de afgelopen tien jaar verfijnd en het voorstel van vandaag zal verder bijdragen tot een concurrerder, transparanter en meer geïntegreerd handelslandschap met eerlijkere voorwaarden. Het voorstel zal ervoor zorgen dat de financiële markten van de EU blijven gedijen in voortdurend veranderende mondiale handelsomstandigheden.

De financiële markten zijn afhankelijk van hoogwaardige marktgegevens. Goed afgestemde transparantievereisten met betrekking tot informatie, zoals prijzen en transactievolumes, zijn daarom van essentieel belang en dragen bij tot de prijsvorming. De voorgestelde gewijzigde regels zullen de transparantie van de markt vergroten door het gebruik van vrijstellingen voor de bekendmaking van handelsgegevens te beperken.

Ook het handelslandschap evolueert voortdurend en beurzen concurreren nu met investeringsbanken¹⁷. Om een gelijk speelveld tussen beurzen en investeringsbanken tot stand te brengen, zullen de voorgestelde wijzigingen de transparantievereisten en de handelspraktijken tussen de verschillende spelers verder op elkaar afstemmen. Ook zal worden getracht een einde te maken aan de controversiële praktijk van handelsexploitanten die makelaars stimuleren om orders van cliënten aan hen door te sturen ongeacht of dit nu in het belang is van hun cliënten is of niet ("payment for order flows").

Zodra de herziene regels zijn vastgesteld, zullen zij ervoor zorgen dat er altijd snel¹⁸ een volledig overzicht komt van de handelsvoorwaarden voor alle effectenbeurzen en andere handelsplatforms in de EU. Deze regels zullen een geconsolideerde regeling voor

¹⁵ Verordening (EU) nr. 600/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende markten in financiële instrumenten en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 (PB L 173 van 12.6.2014, blz. 84).

¹⁶ De herziening van MiFIR gaat samen met beperkte aanpassingen in Richtlijn 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende markten voor financiële instrumenten en tot wijziging van Richtlijn 2002/92/EG en Richtlijn 2011/61/EU (PB L 173 van 12.6.2014, blz. 349) (MiFID).

¹⁷ Sinds de inwerkingtreding van MiFID I is het gecombineerde aantal multilaterale platformen en beleggingsondernemingen met systematische interne afhandeling in de EER toegenomen met 344, wat heeft geresulteerd in 476 handelsplatformen.

¹⁸ Handelsinformatie wordt momenteel met een vertraging van 15 minuten gepubliceerd.

gegevenstransactiemelding invoeren alsmede beurzen, en vooral de kleinere, passend vergoeden voor het aanleveren van gegevens over aandelen. Alle beleggers, zowel grote als kleine, zullen toegang hebben tot marktgegevens om een geconsolideerd beeld te krijgen van de handelsvoorwaarden op alle EU-markten en tussen verschillende financiële instrumenten, zoals aandelen, op de beurs verhandelde fondsen en obligaties. Daardoor zal het informatievoordeel van de grootste marktdeelnemers slinken ten opzichte van andere marktspelers, met name de kleinere vermogensbeheerders, de banken en de retailmakelaars die mogelijk niet in staat zijn om dure diensten van dataleveranciers te betalen. Meer transparantie over de handelsvoorwaarden voor alle marktdeelnemers zal ook de risico's bij de uitvoering van transacties verminderen. De tape zal ook beschikbaar zijn voor retailbeleggers, wat de handel in de EU zal helpen democratischer te maken.

3. Een vooruitblik op de KMU – resultaten voor 2022

De vandaag aangenomen wetgevingsvoorstellen vormen naast de wetgevingsvoorstellen over de herziening van Solvabiliteit II¹⁹ en het bankenpakket²⁰, die eerder dit jaar zijn aangenomen²¹, belangrijke mijlpalen in de totstandbrenging van de kapitaalmarktenunie. Het werk van de Commissie houdt daar echter niet op. Er wordt gewerkt aan andere acties in het KMU-actieplan 2020, en het is de bedoeling deze binnen deze ambtstermijn van de Commissie af te ronden. In dit hoofdstuk worden enkele KMU-maatregelen beschreven die voor 2022 zijn gepland. De stand van uitvoering van andere acties wordt beschreven in de bijlage bij deze mededeling.

3.1. Herziening van de beursnotering om ondernemingen te helpen bij het aantrekken van kapitaal op openbare markten

Het blijft duur en omslachtig om op de openbare markten van de EU kapitaal aan te trekken, met name voor kmo's. Daarom werd in het actieplan voor de kapitaalmarktenunie van 2020 aangekondigd dat de Commissie de EU-regels voor beursnoteringen zou vereenvoudigen. In mei 2021 heeft de deskundigengroep voor kleine en middelgrote ondernemingen twaalf aanbevelingen gepubliceerd om de toegang van kmo's tot openbare markten te vergemakkelijken²². Op basis van deze aanbevelingen en voortbouwend op de wet inzake beursnotering voor kmo's²³ en de maatregelen die de medewetgevers in het kader van het herstellepakket voor de kapitaalmarkt²⁴ hebben genomen, is de

¹⁹ Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 2009/138/EG wat betreft evenredigheid, kwaliteit van het toezicht, rapportage, langetermijngarantiemaatregelen, macroprudentiële instrumenten, duurzaamheidsrisico's, groepstoezicht en grensoverschrijdend toezicht, (COM(2021) 581 final). Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een kader voor het herstel en de afwikkeling van verzekerings- en herverzekeringsondernemingen en tot wijziging van de Richtlijnen 2002/47/EG, 2004/25/EG, 2009/138/EG, (EU) 2017/1132 en Verordeningen (EU) nr. 1094/2010 en (EU) nr. 648/2012 (COM(2021) 582).

²⁰ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) nr. 575/2013 wat betreft vereisten voor kredietrisico, risico van aanpassing van de kredietwaardering, operationeel risico, marktrisico en productievloer (COM(2021) 664 final). Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 2013/36/EU wat betreft toezichtbevoegdheden, sancties, bijkantoren in derde landen, en ecologische, sociale en governancerisico's, en tot wijziging van Richtlijn 2014/59/EU (COM(2021) 663 final van 27.10.2021). Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) nr. 575/2013 en Richtlijn 2014/59/EU wat betreft de prudentiële behandeling van groepen van mondiaal systeemrelevante instellingen met een multiple-point-of-entry-afwikkelingsstrategie en een methodiek voor de indirecte plaatsing van voor het minimumvereiste voor eigen vermogen en in aanmerking komende passiva in aanmerking komende instrumenten (COM(2021) 665 final van 27.10.2021).

²¹ Zie actie 4 van het actieplan kapitaalmarktenunie 2020.

²² Eindverslag van de stakeholdergroep van technische deskundigen van de Commissie inzake kmo's (TESG): *Empowering EU capital markets – Making listing cool again*, 25.5.2021.

²³ Verordening (EU) 2019/2115 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2019 tot wijziging van Richtlijn 2014/65/EU en de Verordeningen (EU) nr. 596/2014 en (EU) 2017/1129 wat de bevordering van het gebruik van mkb-groeimarkten betreft (PB L 320 van 11.12.2019, blz. 1).

²⁴ [Richtlijn \(EU\) 2021/338 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2021 tot wijziging van Richtlijn 2014/65/EU wat betreft informatievereisten, productgovernance en positielimiten, en Richtlijnen 2013/36/EU en \(EU\) 2019/878 wat betreft de toepassing daarvan op beleggingsondernemingen, om bij te dragen aan het herstel van de COVID-19-crisis \(PB L 68 van 26.2.2021, blz. 14\).](#)

Commissie nu voornemens om in de tweede helft van 2022 een wetgevingsvoorstel aan te nemen om de administratieve rompslomp te verminderen voor ondernemingen die geld willen aantrekken op de openbare markten van de EU, terwijl de marktintegriteit en de bescherming van investeerders behouden blijven. In het voorstel zal een kritische beoordeling worden gemaakt van de regels voor ondernemingen die een beursnoteringsprocedure doorlopen²⁵ en voor ondernemingen die reeds genoteerd zijn op openbare markten van de EU. Dit initiatief zal ertoe bijdragen dat de openbare markten van de EU groter, efficiënter en meer liquide worden en daardoor wereldwijd beter kunnen concurreren, en zal een betere toewijzing van kapitaal aan duurzame en innovatieve ondernemingen mogelijk maken.

3.2. Een open financieel kader om kapitaalmarkten te ondersteunen en waarde toe te voegen voor consumenten en ondernemingen

Naar aanleiding van het KMU-actieplan van 2020 en de strategie voor het digitale geldwezen²⁶ zal de Commissie haar werkzaamheden versnellen om de data-economie optimaal te benutten voor kapitaalmarkten, consumenten en bedrijven in de EU. In overeenstemming met het komende voorstel voor een gegevenswet en voortbouwend op een evaluatie van de tweede richtlijn betalingsdiensten²⁷ heeft een “kader voor een open geldwezen” tot doel het delen en hergebruiken van gegevens door financiële instellingen mogelijk te maken met het oog op de ontwikkeling van nieuwe diensten, op voorwaarde dat klanten daarmee instemmen en dat de gegevensbeschermingsregels²⁸ en duidelijke veiligheidswaarborgen in acht worden genomen. Dit zal ervoor zorgen dat er meer gegevens beschikbaar komen voor innovatieve financiële diensten. Het zal consumenten ook meer keuze bieden en hen helpen om producten te vinden die het best bij hun beleggingsvoorkeuren passen, onder meer wat duurzaamheid betreft, terwijl zij de controle kunnen behouden over hun gegevens, ook over wie toegang daartoe krijgt. Dit moet rechtstreeks bijdragen tot een sterkere participatie van retailbeleggers. Het open geldwezen kan ook een positief effect hebben op de toegang tot financiering voor kmo's. Dergelijke ondernemingen zouden er baat bij hebben dat hun economisch profiel door meerdere aanbieders van financiële diensten wordt beoordeeld en dat financieringsoplossingen worden aangeboden die het best aansluiten bij hun behoeften.

Het kader voor een “open geldwezen” zal gebaseerd zijn op het beginsel van een gelijk speelveld voor bestaande en nieuwe marktdeelnemers. De voordelen van gegevensdeling zijn niet beperkt tot financiering. Het open geldwezen zal dan ook een aanvulling vormen op bredere initiatieven van de Commissie op het gebied van gegevens.

Om het open geldwezen uit te bouwen buiten het toepassingsgebied van de tweede richtlijn betalingsdiensten, zal de Commissie een bottom-upbenadering hanteren. Zij zal daarbij voortbouwen op de werkzaamheden die zij met belanghebbenden heeft opgezet over een eerste reeks specifieke gevallen van gebruik en input vragen van de recent opgerichte deskundigengroep inzake een Europese ruimte voor financiële gegevens. Als tweede stap zal zij een wetgevingsvoorstel indienen voor een nieuw kader voor open geldwezen, voortbouwend op en volledig afgestemd op bredere initiatieven voor gegevenstoegang, zoals aangekondigd in de strategie voor het digitale geldwezen.

²⁵ Onder meer door middel van alternatieve vehikels, zoals Special Purpose Acquisition Companies.

²⁶ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, de Europese Centrale Bank, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's [over een EU-strategie voor het digitale geldwezen](#) (COM(2020) 591 final van 24.9.2020).

²⁷ [Richtlijn \(EU\) 2015/2366 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende betalingsdiensten in de interne markt, houdende wijziging van de Richtlijnen 2002/65/EG, 2009/110/EG en 2013/36/EU en Verordening \(EU\) nr. 1093/2010 en houdende intrekking van Richtlijn 2007/64/EG \(PB L 337 van 23.12.2015, blz. 35\).](#)

²⁸ De algemene verordening gegevensbescherming (Verordening (EU) nr. 2016/679) (AVG) moet worden nageleefd.

Daarnaast zal de Commissie een **strategie voor toezichtgegevens** vaststellen om de financiële toezichthouders van de EU in staat te stellen de gegevens die zij nodig hebben voor de uitvoering van hun taken, efficiënt te verzamelen en daadwerkelijk te gebruiken, door een betere standaardisering en uitwisseling van gegevens, met inachtneming van de regels inzake gegevensbescherming. Doel van de strategie is de EU-toezichtrapportage te moderniseren en de kosten voor rapporterende entiteiten, zoals banken, verzekeringsmaatschappijen en andere financiële instellingen, tot een minimum te beperken.

3.3. Financiële geletterdheid

Een goed niveau van financiële geletterdheid is van essentieel belang voor beleggers op de kapitaalmarkten. Financiële geletterdheid kan personen helpen om op verantwoorde wijze in de kapitaalmarkten te investeren en de daaraan verbonden risico's beter te begrijpen, onder meer wat betreft duurzaamheid. Bovendien ontstaan er door de digitalisering van financiële diensten en het groeiende aanbod van duurzame financiële producten en diensten nieuwe kansen voor consumenten, maar worden er ook nieuwe leerbehoeften voor individuele personen gecreëerd. Ten slotte zetten de demografische veranderingen in de EU, met name de vergrijzing, ook druk op de socialezekerheidsstelsels. Mensen worden steeds meer ertoe verplicht hun eigen verantwoordelijkheid op te nemen om zich op hun pensioen voor te bereiden. De mate van financiële geletterdheid verschilt echter aanzienlijk van de ene bevolkingsgroep tot de andere en de minder financieel geletterde groepen weten niet altijd hoe zij het meest uit hun geld kunnen halen.

Op basis van de conclusies van een haalbaarheidsstudie²⁹ die in het actieplan kapitaalmarktenunie 2020 werd aangekondigd, werkt de Commissie samen met de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling en de lidstaten aan de **ontwikkeling van een raamwerk voor financiële vaardigheden voor volwassenen, dat tegen het einde van dit jaar klaar moet zijn.** Vervolgens zullen de werkzaamheden starten rond een raamwerk voor financiële vaardigheden voor jongeren. Hierin zal worden bepaald welke vaardigheden personen in de EU moeten hebben om verstandige beslissingen te nemen over hun persoonlijke financiën. Daarmee zal de uitwisseling van beste praktijken op het gebied van financiële educatie tussen lidstaten en particuliere belanghebbenden worden ondersteund.

3.4. Insolventie van ondernemingen: meer voorspelbaarheid in het resultaat voor bedrijven en investeerders

Op geïntegreerde kapitaalmarkten moeten verstrekkers van financiering bij het verlenen van krediet aan ondernemingen over de grenzen heen dezelfde mate van vertrouwen hebben als op hun binnenlandse markt. Een belangrijk aspect hiervan is een hoge graad van rechtszekerheid over de gevolgen wanneer een onderneming in financiële moeilijkheden raakt. Momenteel lopen de insolventiewetten van de lidstaten echter sterk uiteen. **Als de insolventiewetten meer gaan gelijklopen in de hele EU, zal dit de integratie van de nationale kapitaalmarkten ondersteunen.** Dit is werk op lange termijn, omdat insolventiewetten complex zijn en ten gevolge van nationale beleidskeuzes weerspiegelen hoe kwetsbare belanghebbenden in het geval van insolventie van ondernemingen het best worden beschermd.

²⁹ *Report on the results of the feasibility assessment for the development of a financial competence framework in the EU* (europa.eu), [8.4.2021](#).

De Commissie zal tegen het derde kwartaal van 2022 een initiatief voorstellen om specifiek aangewezen aspecten van het kader en de procedures voor insolventie van ondernemingen te harmoniseren. Na een effectbeoordeling zal de Commissie een voorstel voor een richtlijn indienen. Het precieze toepassingsgebied van dit voorstel voor een richtlijn zal verder worden besproken met de lidstaten en het Europees Parlement. Dit voorstel voor een richtlijn zou kunnen worden aangevuld met een aanbeveling van de Commissie.

Conclusie

COVID-19 heeft de structurele veranderingen versneld die zich in de EU al aan het voltrekken waren. Deze structurele veranderingen houden verband met de demografie, het geopolitieke klimaat, de digitalisering – niet alleen op het gebied van financiën – en de weg naar koolstofneutraliteit en ruimere duurzaamheid. Met sterke en geïntegreerde kapitaalmarkten zal de EU een instrument hebben om deze veranderingen te beheren en een veerkrachtige en concurrerende toekomst te creëren voor haar burgers en bedrijven.

Daarom is het zo belangrijk de politieke dynamiek achter de KMU te handhaven. Vandaag realiseert de Commissie vier van de verbintenissen die zij in het KMU-actieplan 2020 is aangegaan, en zijn de werkzaamheden met betrekking tot andere acties volop aan de gang.

Sinds de start van het KMU-initiatief in 2015 hebben **het Europees Parlement en de lidstaten** voortdurend benadrukt dat de EU over grote, sterke en geïntegreerde kapitaalmarkten moet beschikken. Nu **is het tijd dat zij hun inzet voor de KMU bewijzen** door het wetgevingsproces te versnellen en het niveau van ambitie van de voorstellen te handhaven.